

גמרא סדורה

מסכת

שבת

פרק: י"ז

קכב: - קכו:

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

כ"ה שבט תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרת רווח.

כ"א

מסכת שבת פרק י"ז - "כָּל הַפְּלִים נִיטְלִין"

553. קכב, ב

מְשַׁנָּה

כָּל הַפְּלִים נִיטְלִין בְּשַׁבַּת, וְדַלְתוֹתֶיהֶן עִמָּהֶן,
אֵף עַל פִּי שְׁנַת־פְּרָקוֹ (בְּשַׁבַּת).
שְׂאִינָן דּוּמִין לְדַלְתוֹת הַבַּיִת, לְפִי שְׂאִינָן מִן הַמּוֹכֵן.

נוטל אדם:

קוֹרְנָס - לְפַצֵּעַ בּוֹ אֶת הָאֶגְזוֹזִין.
קֶרְדוּם - לְחַתוֹךְ בּוֹ אֶת הַדְּבִילָה.
מְגִירָה - לְגוֹרֵף בָּהּ אֶת הַגְּבִינָה.
מְגִרִיפָה - לְגֹרֹף בָּהּ אֶת הַגְּרוֹגְרוֹת.
אֶת הַרְחַת וְאֶת הַמְּלֶגֶז - לְתַת עָלָיו לְקַטֵּן.
אֶת הַכּוֹשׁ, וְאֶת הַכְּרֶכֶר - לְתַחֵב בּוֹ.
מַחַט שֶׁל יָד - לִיטוֹל בּוֹ אֶת הַקּוֹץ.
שֶׁל סְקָאִים - לְפַתּוֹחַ בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת.

גְּמָרָא

כָּל הַפְּלִים נִיטְלִין, וְאֵף עַל פִּי שְׁנַת־פְּרָקוֹ בְּשַׁבַּת.
וְלֹא מִיבְעִיא בְּחוּל.
אֲדַרְבֵּהּ, בְּשַׁבַּת - מוֹכְנִין עַל גְּבִי אַבְיָהֶן.
בְּחוּל - אֵין מוֹכְנִין עַל גְּבִי אַבְיָהֶן!

אָמַר אַבְיִי:

הֵכִי קְאָמַר:

כָּל הַפְּלִים נִיטְלִין בְּשַׁבַּת וְדַלְתוֹתֶיהֶן עִמָּהֶן,
אֵף עַל פִּי שְׁנַת־פְּרָקוֹ בְּחוּל - נִיטְלִין בְּשַׁבַּת.

554. קכב, ב

תנו רבנן:

"דלת של שידה ושל תיבה ושל מגדל - נוטלין, אבל לא מחזירין.
 ושל לול של תרנגולים - לא נוטלין ולא מחזירין".

בשלמא "של לול של תרנגולים",

קסבר: כיון דמחברי בארעא יש בנין בקרקע, יש סתירה בקרקע.

אלא "של שידה ושל תיבה ושל מגדל",

מאי קסבר? אי קסבר יש בנין בכלים, יש סתירה בכלים,

ואי אין סתירה בכלים, אין בנין בכלים!

אמר אביי:

לעולם קסבר: יש בנין בכלים, ויש סתירה בכלים.

ושניטלו' קאמר.

אמר ליה רבא:

שתי תשובות בדבר.

חדא: "נוטלין" קתני!

ועוד: מאי "אבל לא מחזירין"?

אלא אמר רבא:

קסבר: אין בנין בכלים, ואין סתירה בכלים,

וגזירה שקמא יתקע.

555. קכב, ב - קכג, א

"נוטל אדם קורנס [- לפצע בו את האגוזין]"

אמר רב יהודה:

קורנס של אגוזין - לפצע בו את האגוזין,
אבל של נפחין - לא.

קסבר:

דבר שמלאכתו לאיסור, אפילו לצורך גופו - אסור.

אמר ליה רבה:

אלא מעתה, סיפא, דקתני: **"ואת הרחת ואת המלגז לתת עליו לקטן"**,
רחת ומלגז מי מייחדי ליה לקטן?!

אלא אמר רבה:

קורנס של נפחין - לפצע בו האגוזין.

קסבר:

דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו - מותר. **קכג, א**

איתיביה אבוי לרבה:

**"מדוכה, אם יש בה שום - מטלטלין אותה,
ואם לאו - אין מטלטלין אותה!"**

אמר ליה:

הא מני?

רבי נחמיה היא, דאמר: אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו.

איתיביה:

"בית שמאי אומרים:

אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר.

ובית הלל מתירין.

ושוין - שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו!"

סבר לשנויי ליה פרבי נחמיה.

כיון דשמעה להא דאמר רב חיינא בר שלמיא משמיה דרב:

הכל מודים בסיכי זירי ומזורי דכיון דקפיד עליהו - מייחד להו מקום, הני¹ נמי מייחד להו מקום.

איתמר:

רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

קורנס של זהבים שנינו.

רב שמן בר אבא אמר:

קורנס של בשמים שנינו.

מאן דאמר דבשמים - כל שכן דזהבים.

מאן דאמר של זהבים, אבל דבשמים - קפיד עלייהו.

¹ בשוטנשטיין פתחו את הר"ת הקי נמי

556. קכג, א

"וְאֵת הַבּוֹשׁ וְאֵת הַבְּרֶבֶר".

תנו רבנן:

"פָּגַהּ שְׂטֵמְנָה בְּתַבּוֹ וְחִרְרָהּ שְׂטֵמְנָה בְּגַחְלִים,
אִם מְגוּלָה מְקַצְתָּהּ - מוֹתֵר לְטַלְטְלָהּ,
וְאִם לֹא - אֲסוּר לְטַלְטְלָהּ.
רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן תַּדְאִי אוֹמֵר:
תּוֹחֲבִין בְּבוֹשׁ אוֹ בְּבְרֶבֶר, וְהֵן מִנְעֵרוֹת מְאִילֵיהֶם".

אמר רב נחמן:

הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן תַּדְאִי.

למִימְרָא דְסַבְר רַב נַחֲמָן: טְלִטּוּל מִן הַצַּד - לֹא שְׂמִיָּה טְלִטּוּל.

וְהָאֵמַר רַב נַחֲמָן:

הָאִי פּוֹגֵלָא מְלַמְעָלָה לְמַטָּה - שְׂרִי.

מְמַטָּה לְמַעְלָה - אֲסִיר!

הֵדֵר בֵּיהּ רַב נַחֲמָן מֵהֵיא.

557. קכג, א

[נוטל אדם: ...] מחט של יד - ליטול בה [את הקוץ].

שָׁלַח לִיהָ רַבָּא בְּרִיָּה דְרַבָּה לְרַב יוֹסֵף:
 יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ,
 מַחַט שְׁנִיטַל חֲרָרָה, או עוֹקְצָה - מֵהוּ?

אָמַר לִיהָ:

תְּנִיתוּהָ:

"מַחַט שְׁלַ יַד לִיטוֹל בְּהָ אֶת הַקּוֹץ",

וְכִי מָה אֵיכָפֶת לִיהָ לְקוֹץ בֵּין נְקוּבָה לְבֵין שְׂאִינָה נְקוּבָה?

אֵיתִיבִיהָ:

"מַחַט שְׁנִיטַל חֲרָרָה או עוֹקְצָה - טְהוּרָה!"

אָמַר אַבְיִי:

טוּמְאָה אֲשֶׁבֶת קַרְמִית?!

טוּמְאָה - כָּלִי מַעֲשֶׂה בְּעֵינָי,

לְעֵנָי שֶׁבֶת מִיַּדִּי דְחוּזֵי בְּעֵינָי, וְהָא נְמִי חֲזִיא לְמַשְׁקָלָא בְּהָ קוֹץ.

אָמַר רַבָּא:

מֵאֵן דְּקַמּוּתִיב, שְׁפִיר קַמּוּתִיב.

מִדְּלַעֲנִין טוּמְאָה לָאוּ מְנָא הוּא, לְעֵנָי שֶׁבֶת נְמִי לָאוּ מְנָא הוּא.

מִיתִיבִי:

"מַחַט בֵּין נְקוּבָה בֵּין שְׂאִינָה נְקוּבָה - מוֹתֵר לְטַלְטְלָה בְּשֶׁבֶת.

וְלֹא אָמְרוּ נְקוּבָה אֶלָּא לְעֵנָי טוּמְאָה בְּלִבְד!"

תְּרַגְמָא אַבְיִי אֵלִיבָא דְרַבָּא:

בְּגוּלְמֵי עֶסְקִינָן, זִימְנִין דְּמִימְלָדָּה עֲלֵייהוּ, וּמְשׁוּי לְהוּ מְנָא.

אָבֵל הֵיכָא דְנִיטַל חֲרָרָה או עוֹקְצָה, אָדָם זוֹרְקָה לְבֵין גְּרוּטָאוֹת.

558. קכג, א-ב

אָסוּבִי יְנוּקָא:
 רַב נְחֻמָּן - אָסִיר,
 וְרַב שִׁשְׁתִּי - שָׂרִי.

אָמַר רַב נְחֻמָּן:
 מָנָא אָמֵינָא לָהּ?
 דִּתְנִן:

קכג, "אין עושין אפיקטוידין בשבת".

וְרַב שִׁשְׁתִּי?

הָתָם - לָאוּ אוֹרְחִיָּה,
 הָכָא - אוֹרְחִיָּה.

אָמַר רַב שִׁשְׁתִּי:
 מָנָא אָמֵינָא לָהּ?
 דִּתְנִן:

"מחט של יד ליטול בה את הקוץ".

וְרַב נְחֻמָּן?

הָתָם - פְּקִיד,
 הָכָא - לָא פְּקִיד.

559. קכג, ב

מְשָׁנָה

קְנָה שֶׁל זֵיתִים, אִם יֵשׁ קֶשֶׁר בְּרֵאשׁוֹ - מְקַבֵּל טוּמְאָה,
וְאִם לֹא - אֵין מְקַבֵּל טוּמְאָה.
בֵּין בֶּדֶךְ וּבֵין בֶּדֶךְ - נִיטֵל בְּשַׁבָּת.

גְּמָרָא

אַמַּאי? פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ הוּא!
וּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ אֵינָן מְקַבְּלִין טוּמְאָה, מַאי טַעְמָא? דּוּמְיָא דִּישְׁקֵי בְּעִינָן.

תָּנָא מִלְּשִׁמְיָה דְּרַבִּי נַחֲמִיָּה:
"בְּשַׁעָה שְׂמַהֲפַךְ בְּזֵיתִים הוֹפְכּוּ וְרוֹאָה בּוֹ".

560. קכג, ב

משנה

רבי יוסי אומר:

כל הכלים ניטליו, חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה.

גמרא

אמר רב נחמן:

האי אוכלא דקצרי כיתד של מחרישה דמיא.

אמר אביי:

חרבא דאושכפי, וסכינא דאשכבתא, וחצינא דנגרי - כיתד של מחרישה דמי.

561. קכג, ב - קכד, א

תְּנוּ רַבָּנָן:

"בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים:

שְׁלֶשֶׁה כֹּלִים נִיטְלִין בַּשַּׁבָּת:

מִקְצוּעַ שֶׁל דְּבִילָה,

וְזוֹהֶמָא לִיסְטָרָן שֶׁל קִדְרָה,

וְסִבִּין קִטְנָה שֶׁעַל גְּבִי שְׁלַחַן.

הַתִּירוֹ, וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ, וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ, עַד שֶׁאָמְרוּ:

"כָּל הַכֹּלִים נִיטְלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן מִסַּר הַגְּדוּל וְיֵתֵד שֶׁל מַחְרִישָׁה".

מֵאֵי "הַתִּירוֹ, וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ, וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ"?

אָמַר אַבְיִי:

"הַתִּירוֹ" - דְּבַר שֶׁמְלֹאכְתּוֹ לְהִיתֵר לְצוּרָה גּוֹפוֹ.

"וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ" - דְּבַר שֶׁמְלֹאכְתּוֹ לְהִיתֵר לְצוּרָה מְקוּמוֹ,

"וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ" - דְּבַר שֶׁמְלֹאכְתּוֹ לְאִיסוּר, לְצוּרָה גּוֹפוֹ - אֵין, לְצוּרָה מְקוּמוֹ - לֹא.

וְעַדִּין בְּיָדוֹ אַחַת - אֵין, בַּשְּׁתֵּי יָדָיו - לֹא,

עַד שֶׁאָמְרוּ: "כָּל הַכֹּלִים נִיטְלִין בַּשַּׁבָּת, וְאַפִּילוֹ בַּשְּׁתֵּי יָדַיִם".

אָמַר לִיהֵ רַבָּא:

מִכְּדֵי "הַתִּירוֹ" קָתְנִי, מַה לִּי לְצוּרָה גּוֹפוֹ, מַה לִּי לְצוּרָה מְקוּמוֹ?

אֶלָּא אָמַר רַבָּא:

"הַתִּירוֹ" - דְּבַר שֶׁמְלֹאכְתּוֹ לְהִיתֵר בֵּין לְצוּרָה גּוֹפוֹ וּבֵין לְצוּרָה מְקוּמוֹ,

"וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ" - מַחְמָה לְצַל.

"וְחִזְרוּ וְהַתִּירוֹ" - דְּבַר שֶׁמְלֹאכְתּוֹ לְאִיסוּר, לְצוּרָה גּוֹפוֹ וּלְצוּרָה מְקוּמוֹ - אֵין, מַחְמָה לְצַל - לֹא.

וְעַדִּין אָדָם אַחַד - אֵין, בַּשְּׁנַיִ בְּנֵי אָדָם - לֹא,

עַד שֶׁאָמְרוּ: "כָּל הַכֹּלִים נִיטְלִין בַּשַּׁבָּת אֶפִּילוֹ בַּשְּׁנַיִ בְּנֵי אָדָם".

אִיתִיבִיה אַבְיִי:

"מְדוּכָה, אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוֹם - מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ,

וְאִם לֹא - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ!"

הֵכָא בְּמֵאֵי עֲסָקִינוּ:

מַחְמָה לְצַל.

אִיתִיבִיה:

"וְשׁוּיוֹ שֶׁקָּצַב עָלָיו בֶּשֶׁר - שֶׁאִסוּר לְטַלְטְלוֹ!"

הֵכָא נִמְי מַחְמָה לְצַל.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא:

בִּימֵי נַחְמִיָּה בֶן חַכְלִיָּה נִשְׁנִית מִשְׁנֵה זֶה,

דְּכָתִיב: "בְּיָמַימֵי הַהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דְּרָכִים גָּתוֹת בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֻמוֹת"² (נחמיה יג, טו).

² בְּיָמַימֵי הַהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דְּרָכִים גָּתוֹת בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֻמוֹת ועומסים על החמורים ואף יין ענבים ותאנים וכל משא ומביאים ירושלים ביום השבת ואעיד ביום מיכרם ציד

562. קכד, א

אמר רבי אלעזר:

קנין, ומקלות, גלוסטרא, ומדוכה - כולן קודם התרת פלים.

קנין.

דתנן:

"לא סידור הקנין ולא נטילתן דוחה את השבת" (מנחות צו.).

מקלות.

דתנן:

"מקלות דקין חלקין היו שם, ומניחו על כתפו ועל כתף חבירו, ותולה ומפשיט.

רבי אלעזר אומר:

ארבעה עשר שחל להיות בשבת,

מניח ^אידו על כתף חבירו, ויד חבירו על כתיפו, ותולה ומפשיט" (פסחים סד.). קכד, א

גלוסטרא.

דתנן:

"נגד שיש בראשו גלוסטרא,

רבי יהושע אומר:

שומטה מן פתח זה ותולה בחבירו בשבת.

רבי טרפון אומר:

הרי הוא בכל הכלים ומיטלטל בחצר" (כלים יא, ד.).

מדוכה - הא דאמרן.

אמר רבה:

ממאי?

דילמא לעולם אימא לך לאחר התרת פלים נשנו,

קנים - טעמא מאי? משום איעפוישי, בהאי פורתא לא מיעפש.

מקלות - אפשי רבי אלעזר.

גלוסטרא - כרבי ינאי, דאמר רבי ינאי: בחצר שאינה מעורבת עסקינן,

רבי יהושע סבר: תוך הפתח כלפנים דמי וקמטלטל מנא דבתים בחצר.

ורבי טרפון סבר: תוך הפתח פלחוץ דמי ומנא דחצר בחצר קא מטלטל.

מדוכה - רבי נחמיה היא.

563. קכד, א-ב

מְשָׁנָה

כל הפלים ניטלין לצורך ושלא לצורך.

רבי נחמיה אומר:

אין ניטלין אלא לצורך.

גְּמָרָא

מאי "לצורך" ומאי "שלא לצורך"?

אמר רבה:

"לצורך" - דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו.

"שלא לצורך" - דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו,

ודבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו - אין, לצורך מקומו - לא.

ואתא רבי נחמיה למימר: ואפילו דבר שמלאכתו להיתר, לצורך גופו - אין, לצורך מקומו - לא.

אמר ליה רבא:

לצורך מקומו - "שלא לצורך" קרית ליה?!

אלא אמר רבא:

"לצורך" - דבר שמלאכתו להיתר, בין לצורך גופו בין לצורך מקומו.

"שלא לצורך" - ואפילו מחמה לצל.

ודבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו ולצורך מקומו - אין, מחמה לצל - לא.

ואתא רבי נחמיה למימר: ואפילו דבר שמלאכתו להיתר, לצורך גופו ולצורך מקומו - אין, מחמה לצל - לא.

יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חנינא, ויתבי וקאמרי:

לרבה אליבא דרבי נחמיה, הני קערות היכי מטלטלינן?

אמר להו רב ספרא:

מידי דהוה אגרה של רעי.

אמר ליה אביי לרבה:

למר אליבא דרבי נחמיה, הני קערות היכי מטלטלינן להו?

אמר ליה:

רב ספרא, חברין, תרגמה: מידי דהוה אגרה של רעי.

איתביה אביי לרבא:

"מדוכה, אם יש בה שום מטלטלין אותה,

ואם לאו - אין מטלטלין אותה!"

הכא במאי עסקינן: מחמה לצל.

איתביה:

"ושוין שאם קיצב עליו בשר שאסור לטלטלו!"

הכא נמי מחמה לצל.

והא דתנן:

"אין סומכין את הקדירה בבקעת וכן בדלת" (ביצה לב:).

והא בקעת דביום טוב דבר שמלאכתו להיתר הוא,
אלמא: דבר שמלאכתו להיתר, בין לצורך גופו בין לצורך מקומו - אסור!

התם, מאי טעמא? כיון דבשבת דבר שמלאכתו לאיסור הוא, גזירה יום טוב אטו שבת.
וכי תימא: שבת גופיה תישתרי, דהא דבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו ולצורך מקומו שרי,
הני מילי היכא דאיכא תורת כלי עליו,
היכא דליכא תורת כלי עליו - לא.

ומי גזרינן?!

והתנן:

"משילין פירות דרך ארובה ביום טוב,

אבל לא בשבת" (ביצה לה:).

ומי לא גזרינן?!

והתנן:

"אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד" (ביצה לו:).

אמר רב יוסף:

לא קשיא:

הא - רבי אליעזר

הא - רבי יהושע.

דתניא:

"אותו ואת בנו"³ - שנפלו לבור,

רבי אליעזר אומר:

מעלה את הראשון על מנת לשוחטו, ושוחטו. והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות.

רבי יהושע אומר:

מעלה את הראשון על מנת לשוחטו, ואינו שוחטו, ומערים,

ומעלה את השני,

רצה זה שוחט. רצה זה שוחט."

ממאי?

דילמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא דאפשר לפרנסה,

אבל היכא דלא אפשר לפרנסה - לא.

אי נמי,

עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דאפשר בהערמה,

אבל היכא דלא אפשר בהערמה - לא!

אלא אמר רב פפא:

לא קשיא:

הא - בית שמאי,

הא - בית הלל.

דתנן:

"בית שמאי אומרים:

קדב, אין מוציאין את הקטן ואת הלולב ואת ספר תורה - לרשות הרבים.

ובית הלל מתירין.

אימר דשמעת להו לבית שמאי הוצאה,

³ אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד

טלטול מי שמעת להו?!

וטלטול גופיה לאו משום הוצאה היא?!

ואף רב סבר לה להא דרבא.

דאמר רב:

מר שלא יגנב - זהו טלטול שלא לצורך, ואסור.
טעמא שלא יגנב, אבל לצורך גופו לצורך מקומו - מותר.

איני?!

והא רב פהנא איקלע לבי רב ואמר:

אייתו ליה שותא לכהנא ליתבי עליה.

לאו למימרא דדבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו - אין, ולצורך מקומו לא!

הכי אמר להו:

שקולו שותא מקמי פהנא.

ואי בעית אימא:

התם - מחמה לצל.

רב מרי בר רחל הוה ליה ההיא בי סדיותא בשמשא.

אתא לקמיה רבא.

אמר ליה: מהו לטלטולינהו?

אמר ליה: שרי.

אמר ליה: אית לי אחרינא.

חזו לאורחים.

אית לי נמי לאורחים.

אמר ליה: גלית אדעתך ברבא סבירא לה, לכולי עלמא - שרי, לדידה - אסיר.

אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר אשי אמר רב:

מכבדות של מילתא - מותר לטלטלן בשבת,

אבל של תמרה - לא.

רבי אלעזר אומר:

אף של תמרה.

במאי עסקינן?

אילימא: לצורך גופו ולצורך מקומו, בהא לימא רב של תמרה לא?!

והא רב ברבא סבירא ליה.

אלא מחמה לצל.

בהא לימא רבי אלעזר אף של תמרה?!

לעולם, מחמה לצל,

אימא: וכן אמר רבי אלעזר.

564. קכד, ב

משנה

כל הנלים הניטלין בשבת, שבִּרְיָהוּ, ניטלין עמהו, ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה:
שבִּרְיָ עריבה - לכסות בהן את פי החבית,
שבִּרְיָ זנוכית - לכסות בהן את פי הפה.

רבי יהודה אומר:

בלבד שיהו עושין מעין מלאכתן:
שבִּרְיָ עריבה - לצוק לתוכן מקפה.
ושל זנוכית - לצוק לתוכן שמו.

גמרא

אמר רב יהודה אמר שמואל:
מחלוקת שנשברו מערב שבת,

דמר סבר:

מעין מלאכתן - אין,

מעין מלאכה אחרת - לא.

ומר סבר:

אפילו מעין מלאכה אחרת.

אבל נשברו בשבת דברי הכל מותרין.

הואיל ומוכנין על גבי אביהן מותר.

מותיב רב זוטראי:

"מסיקין בכלים, ואין מסיקין בשבִּרְיָ כלים".

דנשברו אימת?

אילמא: דנשברו מערב יום טוב - עצים בעלמא נינהו!

אלא לאו ביום טוב, וקתני: "מסיקין בכלים ואין מסיקים בשבִּרְיָ כלים!"

אלא אי איתמר, הכי איתמר:

אמר רב יהודה אמר שמואל:

מחלוקת שנשברו בשבת,

דמר סבר: מוכן הוא,

ומר סבר: גולד הוא,

אבל מערב שבת - דברי הכל מותרין, הואיל והוכנו למלאכה מבעוד יום.

565. קכד, ב

תְּנֵי תְּדָא:

"מְסִיקוּן בְּכָלִים, וְאִין מְסִיקוּן בְּשַׁבְּרֵי כָּלִים".

וְתַנְיָא אִידָּה:

"כִּשְׁם שְׁמִסִּיקוּן בְּכָלִים, כֵּן מְסִיקוּן בְּשַׁבְּרֵי כָּלִים".

וְתַנְיָא אִידָּה:

"אִין מְסִיקוּן לֹא בְּכָלִים וְלֹא בְּשַׁבְּרֵי כָּלִים".

הָא - רַבִּי יְהוּדָה.

הָא - רַבִּי שְׁמַעוֹן.

הָא - רַבִּי נַחֲמִיָּה.

566. קכד, ב

אמר רב נחמן:

הני ליבני דאישתיר מבניינא - שרי לטוליןהו,
דחזו למיזגא עליהו.
שרגינהו - ודאי אקצינהו.

אמר רב נחמן אמר שמואל:

חרס קטנה - מותר לטלטל בחצר,
אבל בכרמלית - לא.

ורב נחמן דידיה אמר:

אפילו בכרמלית,
אבל ברשות הרבים - לא.

ורבא אמר:

אפילו ברשות הרבים.

ואזדא רבא לטעמיה.

דרבא הוה קאזיל בריתקא דמחוזא,

אתווסאי מסאניה טינא.

אתא שמעיה, שקל חספא וקא מכפר ליה.

רמו ביה רבנן קלא.

אמר: לא מיסתייא דלא גמירי, מיגמר נמי מגמרי!?

אילו בחצר הוה - מי לא הוה חזיא לכסויי ביה מנא?

הקא נמי חזיא לדידי.

567. קכד, ב - קכה, א

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:
מְגוּפַת חֲבִית שְׁנִכְתְּתָהּ - מוֹתֵר לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת.

תְּנִיא נְמֵי הָכִי:

"מְגוּפָה שְׁנִכְתְּתָהּ - הִיא וְשִׁבְרֶיהָ מוֹתֵר לְטַלְטֵלָה בְּשַׁבָּת.
וְלֹא יִסְפּוֹת מִמֶּנָּה שֶׁבֶר לְכַסּוֹת בָּהּ אֶת הַבָּלִי, וְלִסְמוֹךְ בָּהּ בְּרָעֵי הַמָּטָה.
וְאִם זָרְקָה בְּאֶשְׁפָּה - אָסוּר."

מִתְקִיף לָהּ רַב פֶּפְא:

אֵלָא מַעֲתָהּ, זָרִיק לִיהָ לְגַלְמִיָּה הָכִי נְמֵי דְאָסוּר?!

אֵלָא אָמַר רַב פֶּפְא:

קכה, א אם זָרְקָה מִבְּעוֹד יוֹם לְאֶשְׁפָּה - אָסוּרָה.

אָמַר בַּר הַמְדוּרֵי אָמַר שְׁמוּאֵל:

קְרוּמִיּוֹת שֶׁל מַחְצֵלֶת - מוֹתֵר לְטַלְטֵלָם בְּשַׁבָּת.

מֵאֵי טַעְמָא?

אָמַר רַבָּא:

בַּר הַמְדוּרֵי אֶסְבְּרָא לִי:

מַחְצֵלֶת גּוֹפָא לְמֵאֵי חֲזִינָא? לְכַסּוּיֵי בֵּיהּ עִפְרָא,
הֲנִי נְמֵי חֲזִינָן לְכַסּוּיֵי בְּהוּ טִינוּפָת.

אָמַר רַבִּי זִירָא אָמַר רַב:

שִׁירֵי פְרוּזְמִיּוֹת אָסוּר לְטַלְטֵלָן בְּשַׁבָּת.

אָמַר אַבְיִי:

בְּמַטְלְנִיּוֹת שְׂאִין בְּהוּן שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ,
דְּלֹא חֲזִינָן לֹא לְעַנְיִים וְלֹא לְעֹשִׂירִים.

568. קכה, א

תנו רבנן:

"שברי תנור ישן הרי הו, ככל הפלים הניטלין בחצר,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

אין ניטלין.

העיד רבי יוסי משום רבי אליעזר בן יעקב:

על שברי תנור ישן שניטלין בשבת,

ועל כיסויו שאינו צריך בית יד".

במאי קמיפלגי?

אמר אביי:

בעושיין מעין מלאכה, ואין עושיין מעין מלאכתן קמיפלגי.

ואזדא רבי יהודה לטעמיה,

ורבי מאיר לטעמיה.

מתקיף לה רבא:

אי הכי, אדמיפלגי בשברי תנור,

ליפלגו בשברי כלים בעלמא!

אלא אמר רבא:

בשברי דהאי תנור קמיפלגי.

דתנו:

"נתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן,

רבי יהודה אומר:

אם מסיק מלמטה והוא נסוק מלמעלה - טמא,

ואם לאו - טהור.

וחכמים אומרים:

הואיל והוסק - מכל מקום טמא".

ובמאי קמיפלגי?

בהאי קרא: "תנור וכירים יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם"⁴ (ויקרא יא, לה).

רבי יהודה סבר: מחוסר נתיצה - טמא.

שאין מחוסר נתיצה - טהור.

ורבנן סברי: "טמאים יהיו לכם" - מכל מקום.

ורבנן נמי, הכתיב: "יתץ"!

ההוא לאידך גיסא,

דסלקא דעתך אמינא: כיון דחבריה בארעא כגופא דארעא דמי,

קא משמע לן.

ואידך נמי,

הכתיב: "טמאים יהיו לכם"!

ההיא, כדרב יהודה אמר שמואל.

דאמר רב יהודה אמר שמואל:

מחלוקת - בהיסק ראשון,

אבל בהיסק שני - אפילו תלוי בצואר גמל.

⁴ וכל אשר יפול מנבלתם עליו יטמא תנור וכירים יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם

אָמַר עוֹלָא:

וְהִיטֵק רֵאשׁוֹן לְרַבְנָן, אֶפִּילוּ תְלוּי בְּצוּאָר גָּמַל.

מִתְקִיף לָהּ רַב אִשִּׁי:

אִי הָכִי, אֲדַמִּיפְלִי בְּשִׁבְרֵי תַנּוּר,

לִיפְלִגּוּ בְּתַנּוּר גּוֹפָה!

הַשְׁתָּא תַנּוּר גּוֹפָה לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא הוּי מְנָא, שְׁבָרִיו מִיבְעִיא!?

אָלָא אָמַר רַב אִשִּׁי:

לְעוֹלָם כְּדֵאֲמַרְוִן מַעֲיָקְרָא בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה טַפְקָא,

וְרַבִּי מֵאִיר לְדִבְרֵי דְרַבִּי יְהוּדָה קֹאֲמַר,

לְדִידֵי אֶפִּילוּ בְּעוֹשִׁין מַעֲיִן מְלָאכָה, אָלָא לְדִידֵהּ, אוֹדֵי לִי מִיְהָא דְכֹהֲאֵי גּוֹנָא מְלֹאכְתּוֹ הוּא!

וְרַבִּי יְהוּדָה: לֹא דָמִי,

הֵתָם - הֵסְקוּ מִבְּפָנִים,

הֵכָא - הֵסְקוּ מִבְּחוּץ,

הֵתָם - מְעוּמָד,

הֵכָא - לֹאוּ מְעוּמָד.

569. קכה, א

"העיד רבי יוסי משום רבי אליעזר בן יעקב:
על שברי תנור ישן - שניטליון בשבת,
ועל כיסויו - שאינו צריך בית יד".

אמר רבינא:
כמאן מטלטלינן האידינא כיסוי דתנורי דמתא מחסיא דאין להם בית אחיזה?
כמאן?
כרבי אליעזר בן יעקב.

570. קכה, א-ב

מְשָׁנָה

הָאֲבֹן שְׁבִקִירֵיהּ,
 אִם מְמַלְאִין בָּהּ, וְאִינָהּ נּוֹפֶלֶת מִמְּלֵאִין בָּהּ,
 וְאִם לֹא - אִין מְמַלְאִין בָּהּ.
 זְמוּנָה שְׁהִיא קְשׁוּרָה בְּטַפִּיחַ - מְמַלְאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת. קכה, ב

פְּקַק הַחִלּוּן,

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

בְּזִמְנוֹ שְׁהוּא קְשׁוּר וְתַלְוִי - פּוֹקֵקִין בּוּ.

וְאִם לֹא - אִין פּוֹקֵקִין בּוּ.

וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים:

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ פּוֹקֵקִין בּוּ.

גְּמָרָא

תְּנֵן הֵתָם:

"אָבֹן שְׁעַל פִּי הַחֲבִית מְטָה עַל צִידָהּ, וְהִיא נּוֹפֶלֶת" (שבת קמב:).

אָמַר רַבָּה אָמַר רַבִּי אָמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

לֹא שָׁנוּ אֱלָא בְּשׁוֹכְחָ, אֲבָל בְּמַנִּיחַ נַעֲשֶׂה בְּסִיס לְדַבְּרֵי הָאָסוּר.

וְרַב יוֹסֵף אָמַר רַבִּי אָסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

לֹא שָׁנוּ אֱלָא בְּשׁוֹכְחָ,

אֲבָל בְּמַנִּיחַ - נַעֲשֶׂה כִּיסוּי לְהַחֲבִית.

אָמַר רַבָּה:

מוֹתְבִינֵן אֲשַׁמְעֵתִין:

"הָאֲבֹן שְׁבִקִירֵיהּ אִם מְמַלְאִין בָּהּ וְאִינָהּ נּוֹפֶלֶת - מְמַלְאִין בָּהּ!"

וְלֹא הִיא,

הֵתָם - כִּינּוֹן דְּהִדְקָה שְׁוִיא דּוֹפְנוּ.

אָמַר רַב יוֹסֵף:

וּמוֹתְבִינֵן אֲשַׁמְעֵתִין:

"אִם לֹא - אִין מְמַלְאִין בָּהּ!"

וְלֹא הִיא,

הֵתָם - כִּינּוֹן דְּלֹא הִדְקָה בְּטוּלֵי בְּטָלָהּ.

כְּמַאי קְמִיפְלָגִי?

כִּרְ סָבַר: בְּעֵינֵן מַעֲשָׂה,

וּכְמִי סָבַר: לֹא בְּעֵינֵן מַעֲשָׂה.

וְאֶזְדוּ לְטַעֲמֵיהוּ,

דְּכִי אֲתָא רַב דִּימֵי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, וְאָמַרִי לָהּ אָמַר רַבִּי זִידָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא:

פַּעַם אַחַת הִלְךְ רַבִּי לְמַקּוֹם אֶחָד וּמִצָּא נִדְבָדָּךְ שֶׁל אֲבָנִים,

וְאָמַר לְתַלְמִידָיו: צֵאוּ וְחִשְׁבוּ כִּדִּי שְׁנֵשֵׁב עֲלֵיהוֹן לְמַחַר,

וְלֹא הִצְרִיכֵן רַבִּי לְמַעֲשָׂה.

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:

הִצְרִיכֵן רַבִּי לְמַעֲשָׂה.

מאי אָמר לָהּוּ?

רַבִּי אָמִי אָמַר:
צָאוּ וְלַמְדוּם. אָמַר לָהּוּ.

רַבִּי אָסִי אָמַר:
צָאוּ וְשִׁפְשְׁפוּם אָמַר לָהּוּ.

אִיתְמַר:
רַבִּי יוֹסִי בֶן שְׂאוּל אָמַר:
סָוֵאֵר שֶׁל קוֹרוֹת הָיָה.
וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן שְׂאוּל אָמַר:
גְּשׁוּשׁ שֶׁל סְפִינָה הָיָה.

מֵאֵן דְּאָמַר "גְּשׁוּשׁ" - כָּל שְׂכֵן סָוֵאֵר.
וּמֵאֵן דְּאָמַר "סָוֵאֵר" - אֲבָל גְּשׁוּשׁ קָפִיד עָלֶיהָ.

571. קכה, ב

"זְמוּרָה שְׁהִיא קְשׁוּרָה [בְּטַפִּים - מְמַלְאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת]."

"קְשׁוּרָה" - אִין,
לא קְשׁוּרָה - לא.

לִימָא מְתַנִּיתִין דְּלֵא כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.
דְּתַנִּיא:

"חֲרִיזוֹת שֶׁל דְּקָל שְׁגָדְרוֹן לְעֵצִים, וְנִמְלָךְ עֲלֵיהֶן לִישִׁיבָה - צְרִיד לְקִשׁוּר.
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
אִין צְרִיד לְקִשׁוּר."

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת:
אֶפִּילוּ תִימָא רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל,
הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן: בְּמַחֲוֹבְרַת בְּאַבְיָה.

אִי הָכִי,
קָא מְשַׁתְּמֵשׁ בְּמַחֲוֹבֵר לְקַרְקַע!

לְמַטָּה מִשְׁלֶשָׁה.

רַב אֲשִׁי אָמַר:
אֶפִּילוּ תִימָא בְּתַלּוּשָׁה,
גְּזִירָה שְׁמָא יְקֻטָּם.

572. קכה, ב - קכו, א

"פקק החלון:

[רבי אליעזר אומר: בזמן שהוא קשור ותלוי - פוקקין בו. ואם לאו - אין פוקקין בו. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך פוקקין בו].

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
הכל מודים שאין עושין אהל עראי, בתחלה ביום טוב,
ואין צריך לומר בשבת.
לא נחלקו אלא להוסיף:
שרבי אליעזר אומר: אין מוסיפין ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת.
וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב.

"וחכמים אומרים: בין כך ובין כך פוקקין בו".

מאי "בין כך ובין כך"?

אמר רבי אבא אמר רב כהנא:
בין קשור בין שאינו קשור, והוא שמתוקן. **קכו, א**

אמר ליה רבי ירמיה:
וליקא מר: בין תלוי ובין שאינו תלוי, והוא שקשור!
דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
כמחלוקת כאן כך מחלוקת בנגר הנגדר.
דתנן:

**"נגר הנגדר - נועלין בו במקדש, אבל לא במדינה.
והמונח - כאן וכאן אסור.
רבי יהודה אומר:
המונח במקדש והנגדר במדינה".**

ותניא:
**"איזהו נגר הנגדר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה?
כל שקשור ותלוי וראשו מגיע לארץ.
רבי יהודה אומר:
זה אף במדינה מותר.
אלא איזהו שבמדינה אסור?
כל שאינו לא קשור ולא תלוי, ושומטו ומניחו בקרו זזית".**
ואמר רבי יהושע בר אבא משמיה דעולא:
מאן תנא "נגר הנגדר"?
רבי אליעזר היא!

אמר ליה:
אנא דאמרי כי האי תנא:
דתניא:

**"קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו,
בזמן שקשור ותלוי בפתח - פותח ונועל בו,
אין קשור ותלוי - אין פותח ונועל בו.
רבן שמעון בן גמליאל אומר:
מתוקן - אף על פי שאינו קשור".**

573. קכו, א-ב

[**"קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו, בזמן שקשור ותלוי בפתח - פותח ונועל בו, אין קשור ותלוי - אין פותח ונועל בו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מתוקן - אף על פי שאינו קשור"**]

אמר רב יהודה בר שילת אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

ומי אמר רבי יוחנן הכי?!

והתנן:

"כל בסווי הכלים

שיש להם בית אחיזה - ניטלין בשבת".

קכו,ב

ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: והוא שיש תורת כלי עליהן.

וכי תימא: הכא נמי דאיכא תורת כלי עליו,

ומי בעי רבן שמעון בן גמליאל תורת כלי עליו?

והתניא:

"חריות של דקל שגדרן לשם עצים, ונמלק עליהן לישיבה - צריך לקשור

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אין צריך לקשר!"

רבי יוחנן סבירא ליה כוותיה בחדא, ופליג עליה בחדא.

574. קכו, ב

[פסק החלון:

רבי אליעזר אומר: בזמן שהוא קשור ותלוי - פוקקין בו. ואם לאו - אין פוקקין בו.
 וחכמים אומרים: בין כך ובין כך פוקקין בו].

דרש רבי יצחק נפחא אפתחא דריש גלותא:
 הלכה כרבי אליעזר,

מתיב רב עמרם:

"ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת" (שבת קנו.).

אמר ליה אביי:

מאי דעתיה?

משום דקתני סתמא, "נגד הנגדר" נמי סתמא היא.

ואפילו הכי, מעשה רב.

575. קכו, ב

מִשְׁנָה

כָּל כִּיסוּי הַכֵּלִים שֵׁשׁ לָהֶם בֵּית אַחִיזָה נִטְלִין בְּשַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:

בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים: בְּכִיסוּי קַרְקָעוֹת.

אָבֵל בְּכִיסוּי הַכֵּלִים - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - נִטְלִין בְּשַׁבָּת.

גְּמָרָא

אָמַר רַב יְהוּדָה פּר שִׁילָא אָמַר רַבִּי אָסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
וְהוּא שֵׁשׁ תּוֹרֵת כָּלִי עֲלֵיהֶן.

דְּכוּלֵי עֲלָמָא:

כִּסּוּי קַרְקָעוֹת:

אִם יֵשׁ לָהֶן בֵּית אַחִיזָה - אִין, אִי לֹא - לֹא.

כִּסּוּי הַכֵּלִים:

אָף עַל גַּב דְּאִין לָהֶם בֵּית אַחִיזָה.

כִּי פְּלִיגִי:

בְּכֵלִים דְּחַבְרִינְהוּ בְּאַרְעָא.

מָר סָבַר: גְּזָרִינֵן,

וּמָר סָבַר: לֹא גְּזָרִינֵן.

לִישְׁנָא אַחְרִינָא:

כִּי פְּלִיגִי בְּכִיסוּי תַּנּוּר,

מָר מְדַמֵּי לִיהָ לְכִיסוּי קַרְקָע,

וּמָר מְדַמֵּי לִיהָ לְכִיסוּי כֵּלִים.

הדרן עלך כל הכלים